

OPIEKUN KATOLICKI

Rocznik XIX.

W pracy i oświacie, przyszłość nasza!

Nr. 51.

Gliwice, (Gleiwitz), dnia 17-go Grudnia 1892.

„Opiekun Katolicki,“ (dawniej „Gazeta Górnoszląska“) wychodzi raz na tydzień co sobotę. Przedpłata kwartalna wynosi na pocztach jak i dla miejscowych 60 fenygów, w Austrii z przesyłką 50 centów; w Ameryce pół dolara. Listy nadsyłać należy franko pod adresem: Redakcyja lub Ekspedycyja „OPIEKUNA KATOLICKIEGO“ w GLIWICACH (Gleiwitz Pfarrstrasse 20). Za ogłoszenia płaci się od wiersza petytowego lub zajętego miejsca 20 fen.

Ogłoszenia przyjmuje Ekspedycyja i Administracyja „Opiekuna“ w Gliwicach jako też i we Wrocławiu Rudolf Mosse, oraz Haasenstein i Vogler w Berlinie i Hamburgu. — W Warszawie Rajchman i Fremdler, ulica Senatorska Nr. 22. — W Frankfurcie n. M. Daube i Comp. — W Paryżu i na całą Francyją A. Sławiński, Paris, Rue Véselly Nr. 3. — Rękopisma nadesłane Redakcyi nie zwracają się, lecz bywają niszczone. — Tłómaczenia uskuteczniają się bezpłatnie.

Gliwice, 16-go Grudnia

Czas już najwyższy zapisać „OPIEKUNA KATOLICKIEGO“

na pocztach i w agenturach naszych. Kwartalnie kosztuje tylko 60 fenygów.

Popierajcie prasę katolicką!

Z jubileuszowych uroczystości w Watykanie.

Pielgrzymki zagraniczne przybywać będą przez cały rok, Ojciec św. bowiem oświadczył, że czas trwania jubileuszu został przedłużony aż do końca 1893 roku.

Co do pielgrzymek możemy się z czytelnikami podzielić następującymi wiadomościami:

Pielgrzymka angielska, zorganizowana przez księcia Norfolk, przychodzi do Rzymu 17. Lutego i zabawi tam do 28.

Pielgrzymka niemiecka przybędzie w tygodniu Zielonych Świątek; w Kwietniu przybędą pielgrzymi belgijscy, alzaccy i hiszpańscy; pielgrzymka irlandzka zapowiedziana jest na pierwszą połowę Lutego, a Lotaryńczyków w Styczniu. Z Ameryki donoszą o organizowaniu pielgrzymek w Rzeczypospolitej argentyńskiej, w Paraguaju i Meksyku.

Dodajemy jeszcze następujące punkta, wyjęte z programu komitetu centralnego. Po ćwiczeniach pobożnych na przygotowanie się do jubileuszu, które się odbędą w końcu Grudnia w kościele Gesu i po złożeniu Ojcu św. hołdu za

dar niewinności w dniu Trzech Króli ze strony dzieci rodzin katolickich, nastąpi w końcu Stycznia hołd naukowy, który mają złożyć Jego Świątobliwości katolicy pisarze włoscy, na wezwanie Towarzystwa dla nauk społecznych, założonego w Rzymie pod wezwaniem świętego Sebastjana.

W dniu 11. Kwietnia z okazji uroczystości na pamiątkę ukazania się Niepokalanej Dziewicy w Lourdes, ofiaruje Stowarzyszenie młodzieży rzymskiej Niepokalanego Poczęcia Ojcu św. album, w którym będą zamieszczone modlitwy, dokonane w czasie przygotowania do jubileuszu i modlitwy o życie i pomyślność Ojca św.

Pontyfikalne audyencye dla rozmaitych grup pielgrzymki włoskiej są stanowczo wyznaczone na dwa pierwsze dni wielkiego postu, na 16. lub 17. Lutego.

Baczność!

Pomiędzy robotnikami tak w prowincjach niemieckich, jak i polskich, rozszła się pogłoska, że w Hamburgu jest teraz wiele roboty, że tam brak robotnika, że więc Hamburg pragnie, aby obcy robotnicy do miasta tego przybywali, to też płaci przybywającym koszta podróży i po 5 marek dziennie za robotę.

Prawdą jest natomiast, że w Hamburgu bieda, bo cholera narobiła wielkich kosztów, powstrzymała handel i zarobek, zabrała przez śmierć 8 tysięcy ludzi i pozostawiła parę tysięcy wdów i sierot, które teraz groszem publicznym utrzymywać trzeba.

Roboty tam nie ma nawet dla własnych hamburgskich robotników, trzeba im więc z funduszów publicznych dawać zapomogę.

Hamburg więc wcale obcych robotników nie żąda, nie przywołuje, nikogo nie prosił, żeby robotników do Hamburga namawiał i przysyłał; robotnikom więc ani za drogę Hamburg płacić nie może, ani też roboty dla nich nie ma i jako żywo po 5 marek dziennie nie płaci ani płacić nie może.

Wszystko to, co tu piszemy, a piszemy tak, żeby to każdy robotnik mógł zrozumieć, wiemy od najwiarogodniejszych ludzi z Hamburga samego i potwierdza to też pan Teodor Mayenberg, mąż zaufania w Towarzystwie katolickim św. Rafała, człowiek znający stosunki Hamburgskie doskonale, boć tam mieszka i żyje, a na sprawach takich zęby już przyjadł.

W niektórych okolicach już też poprzewracało się robotnikom w głowie, że przychodzą na policyą i żądają pieniędzy na drogę do Hamburga. Tych nie dostaną, bo policyą pieniędzy na to nie odebrała. a Hamburg ich nie przysłał, bo sam pieniędzy nie ma a robotnika nie potrzebuje i nie pragnie.

Niechże ludzie rozsądni pouczają robotników, prawdę im wyjaśniają zawczasu, aby potem nie było narzekania, jak było kiedyś po owych bajkach o Egipcie, a niedawno temu o Brazylii.

Czytelnie ludowe

przypominają się o tej porze uwadze i opiece

Taniec nad wszystko.

Komedia w trzech aktach

ze śpiewami
napisał

Maciej Simon.

13

Exekutor.

Jeżeli pan nie zapłaci należności panu Butelskiemu w ilości trzydziści talarów, to jestem upoważniony od sądu zabrać pańskie rzeczy.

Franc.

Dziś nie mam pieniędzy!

Exekutor.

Więc do dzieła! (bierze zwierciadło, kładzie na stół, bierze frak i cylinder).

Franc.

Ja fraka i cylindra potrzebuję. (wydziera) w cóżbym się ubrał!

Exekutor.

Oto wisi drugi, (wskazuje na wiszący surdut, pieczętuje sprzęty, wychodzi). Adye.

Franc.

(gapi się za nim, chodzi i duma, bierze starą czapkę, ubiera się w surdut, po chwili mówi:)

Otóż znowu jestem w swoim dawnym stanie.

Śpiew Nr. 5.

O jaki ze mnie wielki kiep,
Gdy już wszystko postradałem,
Cała fortuna wzięła w łeb,
Znów obszarpany zostałem.
O jerum, jerum, jerum!

Do ojca nie mam po co iść,
Boby mnie wygnać gotowi,
Z psami kazałby kości gryść,
Choćby jakiemu łotrowi.
O jerum, jerum, jerum!

Do żony nie mogę przecie,
O tamby mnie przywitani,
Cepami pewno po grzbiecie,
Widłami oczy wyżgali.
O jerum, jerum, jerum!

Więc teraz pójdę w gesty bór,
Nadal Pyszny zostanę,
To dla mnie dobry zycia tór,
Będę sobie zbójcem panem.
O jerum, jerum, jerum!

Tak! co się mam starać, ludzie mają dość pieniędzy... (bierze nóż) sami jednak nie dają, jeno trzeba wiaść! (wywija nożem) pich, ciach! (wybiega).

(Zasłona spadła.)

A k t III.

W mieszkaniu Kazimierza.

Scena I.

(Agata siedzi zamyślona, Marysia płacze)
Kazimierz (chodzi poważnie).

Mój Boże! na starość tyle zgryzoty... O nieszczęsny taniec. Widzisz nieposłuszną córkę; nie chciałaś mnie posłuchać, wzgardziłaś swoim stanem, a pocziwym chłopakiem, a teraz?... jesteś wzgardzoną od wszystkich; nie jesteś ani żoną, ani dziewczyną, ani wdową. Gdzie się pokażesz, będą palcem pokazywali na cię. O ty nieszczęśliwa... Przez ciebie wszyscy jesteśmy nieszczęśliwi. Taki łotr Boga się nie boi, mówił nadto, że nas do szczętu wypali.

Scena II.

Cygan (wchodzi).

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Wszyscy.

Na wieki wieków. Amen.

Cygan.

Pięknie proszę, bądźcie tak dobrzy gospodarzu, przyjmijcie mnie na noc, radbym sobietu u was wypoczął.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Uczmy dzieci czytać i pisać po polsku!

swych członków zacnych i przyjaciół. Nadchodzi pora zimowa, w której lud najczęściej czyta i łaknie pożywienia duchowego. Jak słyszymy, zarząd Towarzystwa zarzucony jest prośbami o nowe książki. Niestety w bardzo nieodpowiedniej mierze może on zadosyć uczynić żądaniom, bo jeszcze zeszłoroczne zobowiązania ledwo w połowie pokryte, zatem nie można myśleć o nowych zakupach książek.

Oż więc począć w tak smutnem położeniu rzeczy? Jedyne odezwać się możemy do obowiązku i ofiarności wypróbowanej członków, przyjaciół, delegatów Towarzystwa, żeby wszystkie siły wyteżeli na zebranie odpowiednich funduszy, bez których zarząd i Towarzystwo nic zdziałać nie mogą.

Ciężkie są czasy, to pewna, wydatki mnogie i wielkie, ale na cel tak szlachetny zawsze się jeszcze fundusze znaleźć powinny.

Towarzystwa z ograniczoną odpowiedzialnością.

(Dokończenie).

9) Członkowie Spółki na walnych zebraniach mogą głosować i o losach Spółki decydować; w Tow. ogr. można to listownie uskuteczyć.

10) W Spółce ma każdy członek tylko jeden głos; w Tow. ogr. zależy liczba głosów od liczby udziałów.

11) W Spółce musi się zarząd z jej członków składać; w Towarzystwach ograniczonych mogą należeć do zarządu osoby nie będące wspólnikami Towarzystwa.

12) Zarząd Spółki musi się przynajmniej z dwóch członków składać; w Tow. ogr. wystarczy jeden kierownik.

13) W Spółce nabywa się prawa członka przez wpisanie w sądową listę członków; wspólnikiem Tow. ogr. można zostać przez nabycie wkładki.

14) W Spółce rozporządza walne zebranie zyskami; w Tow. ogr. stanowi kontrakt o podziale zysków.

15) W Spółce przestaje się być członkiem przez śmierć, przez wypowiedzenie, wykluczenie, przekazanie udziału na inną osobę, którą sąd wpisuje w listę członków; w Tow. ogr. przestaje się być wspólnikiem przez przekazanie udziału, albo przez jego amortyzację.

Możnaby jeszcze więcej przytoczyć różnic, zachodzących między ustawą z dnia 20. Kwietnia 1892 roku, a Towarzystwami jawnymi, akcyjnymi i Spółkami pożyczkowymi z ograniczoną odpowiedzialnością, ale te różnice są mniejszej wagi. W każdym razie widzieliśmy, że Towarzystwa z ograniczoną odpowiedzialnością, oparte na ustawie z dnia 20. Kwietnia 1892 roku, nie są związane tak ścisłymi formami jak wszelkie inne prawem dozwolone Towarzystwa, dla tego też zyskują one coraz szersze zastosowanie w życiu praktycznym.

Ekonomiści i prawnicy niemieccy przepowiadają tej ustawie doniosły użytek w interesach i fabrykach, przechodzących prawem spadku na kilku sukcesorów, w rozszerzaniu interesów kupieckich, w tworzeniu przedsiębiorstw drukarskich i wydawniczych, w zakładaniu Towarzystw zajmujących się wznoszeniem budynków dla klas rzemieślniczych i robotniczych, w urządzaniu gospod, w zakupywaniu maszyn itp. i w innych mniejszych przedsiębiorstwach.

Jedno z pism ekonomicznych, zaznaczając, że tę ustawę zastosowano w tym krótkim czasie w bardzo wielu rodzajach przedsiębiorstw, dziwi się, że nie zwrócono jeszcze na tę ustawę dostatecznej uwagi w tych właśnie przedsiębiorstwach, dla których jest ona, jakby umyślnie spisana, to jest w cukrowniach, które będąc Towarzystwami akcyjnymi, powinny zamieniać się na Towarzystwa z ograniczoną odpowiedzialnością, jako o wiele dogodniejszą w tym względzie i stosowniejszą dla Towarzystw akcyjnych.

„Wszakżeż — tak pisze to pismo fachowe — w wielu cukrowniach zobowiązali się rolnicy dostarczać pewnej ilości buraków. Te cukrownie oparły się przedtem na prawie akcyjnym, chociaż nie miały i nie mają najmniejszego powodu i

interesu w tem, aby ich akcje wysłać na targ giełdowy. Sąd rzeszy orzekł, że nie godzi się, aby w Towarzystwie akcyjnym nakładano akcyonaryuszom obowiązek hodowania buraków. Ten obowiązek, który przecież jest kardynalną stroną przedsiębiorstwa cukrowniczego, trzeba przeto interesentom nakładać mocą osobnego układu. Otóż ustawa z dnia 20. Kwietnia 1892 roku ułatwia tę procedurę, pozwalając na to, że zamiast złożenia kapitału do Towarzystwa, może wspólnik przyjąć inne zobowiązania, a w cukrowniach dostarczanie pewnej części buraków. Z tego więc i z innych jeszcze praktycznych względów, zaleca się zastosowanie tej ustawy w Towarzystwach zajmujących się produkcją cukru.“

Zwracając uwagę na tę nową ustawę, polecamy ją rozważce społeczeństwu w tem przekonaniu, że za jej pomocą możnaby wzbudzić u nas niejedno nowe przedsiębiorstwo zbiorowe lub ożywić istniejące. Nam się na razie nasuwają na myśl między innymi destylacje, fabryka cegieł, hurtowny handel budulcem i deskami. Te przedsiębiorstwa są u nas już to częściowo, już to wyłącznie w rękę żydów, robiących wielkie majątki. Czyżby się nie miały udać takie przedsiębiorstwa chrześcijańskie? Wszakżeż ludzi fachowych nam do tego nie brakuje, a kapitału zakładowego potrzeba przynajmniej tylko podług prawa dwadzieścia tysięcy marek.

Profesor Adolf Wagner

znany ekonomista niemiecki miał w tych dniach rozmowę z pewnym dziennikarzem berlińskim o nowych podatkach. Zauważył on między innymi, iż podatek majątkowy uważa za najsprawiedliwszy w świecie. Nasi bogacze — dotychczas wychodzili obronną ręką — mówił profesor Wagner — nie dziw więc, że krzyczą, kiedy chcą im trochę sadła zalać za skórę. Kapitałiści — jeżeli podatek majątkowy przejdzie — będą jeszcze za mało opodatkowani w porównaniu do klas nieposiadających nic. O ministrze Miquela wyraził się profesor Wagner, iż uważa go za najzdolniejszego ministra skarbu, jakiego Prusy dotychczas miały; jest on zarazem biegłym politykiem, który umie porozumieć się ze wszystkimi stronnictwami. Minister, któryby w Prusiech chciał ostro przeciw stronnictwom występować nie zdziała nic. „Niewątpliwie — zakończył profesor Wagner — iż ministrowi Miquelowi uda się przeprowadzić zamierzone reformy — czego mu jak najserdeczniej życzy.“

Wiadomości polityczne.

Niemcy.

Berlin. Od Stycznia do końca Września rb. wywędrowało za morza przez porty niemieckie oraz przez Antwerpię i Rotterdam ogółem 92 956 osób. Na W. Księstwo Poznańskie przypada 13,567 osób, na Prusy Zachodnie 11, 298, na Śląsk zaś 1954.

— „Frankf. Ztg.“ donosi, że dnia 1. Kwietnia 1894 roku mają znieść 11 dyrekcji kolei żelaznych w Prusiech, jakie obecnie istnieją, a natomiast utworzone będą trzy dyrekcje jeneralne z siedzibą w Berlinie, Bydgoszczy i Kilonii.

— Rada związkowa uchwaliła podwyższyć podatek od okowity z 70 na 75 marek.

— W całym Niemczech spadły w ostatnich dniach wielkie śniegi, skutkiem czego pociągi znacznie się opóźniają.

— Wedle projektu, przedłożonego pruskiej Izbie poselskiej, wyznacza rząd od 1. Kwietnia 1895 co rok 3 miliony marek na polepszenie dochodów nauczycieli i nauczycielek przy szkołach ludowych, na budowę szkół co rok 1 milion, a na jeden raz 6,000,000 marek.

Austria.

Dnia 6. bm szalała straszna zamieć na Węgrzech w Budapeszcie, Ostyhomiu, Koszycach i Temeswarze. Linie kolejowe w kilku miejscach przerwane. Kilka pociągów stanęło w śniegu. Na drogach krajowych śnieg dochodzi do wysokości człowieka.

Rosya.

Sąd wojenny w Saratowie skazał z powodu brania udziału w rozruchach w czasie wybuchu cholery 23 oskarżonych na śmierć przez powieszenie, 38 do robót karnych a 18 na więzienie, 75 oskarżonych uwolniono.

— Rosyjska rada stanu otrzymała projekt do ustawy o zaprowadzeniu akcyzy od soli i o podniesieniu akcyzy od cukru.

Ameryka.

Sejmowi amerykańskiemu Stanów Zjednoczonych

przedłożono projekt do ustawy, zakazującej od 3. Stycznia 1883 na jeden rok przypuszczania wychodźców i to dla tego, żeby nie wnieśli cholery i żeby tym sposobem nie przeszkadzili powodzeniu powszechnej wystawy w Chicago.

Wiadomości z bliska i z daleka.

Gliwice. W ostatnim czasie spadły wielkie śniegi nie tylko u nas, ale i w Poznańskiem, Polsce, Galicyi i Rosyi. Obecnie mamy odwilż.

— Ze względu na zbliżające się Święta i zwiększony z tej sposobności ruch pocztowy warto kilka następnych uwag przypomnieć. Paczki winny być trwałe, najlepiej z drzewa lub zaszyte w mocne płótno. Adres najlepiej napisać wyraźnymi literami na kawałku papieru i przyklepić go na paczce. Na paczkach zawierających tłuszcze i przedmioty wilgotne nie należy przyklepiać adresów, lecz przytwierdzać sznurkiem lub nićmi.

— Urząd pocztowy poleca kłaść w paczki kartki z adresem zupełnym, aby w razie uszkodzenia się paczki i zdarcia adresu, urzędnicy wiedzieć mogli, komu paczkę przesłać należy.

— Firma berlińska, Kramer i Spółka, której udzielono pozwolenia do wybudowania kolei trzeciorzędnej z Gliwic do Niemieckich Piekar, stara się także o koncepcję na wybudowanie kolei z Królewskiej Huty przez Dąb-Katowice-Wielowiec do Laurahuty i podobnej z Gliwic przez Czakanów-Grzybowice, Nowe Repty do Tarnowskich Gór. Możliwym jest, że prace wstępne rozpoczną się już na przyszły wiosnę.

— Młodzieńcy, urodzeni w r. 1873 należą już od Nowego roku 1893 do wojska jako popisowi i obowiązani są, czy już byli u miary lub nie, donieść policji o swoim pobycie i dopatrzeć, aby ich zapisano do księgi popisowej (Stammrolle), przyczem obowiązani są dostawić metrykę. Za zaniedbanie tego jest znaczna kara.

— Wszelkie studnie, doły, sklepy i inne otwory należy obwarować poręczami lub pokrywami, albowiem wina spada na właściciela, gdy się kto uszkodzi cieleśnie — także i szczeble w poręczach u schodów winny być uzupełnione, gdy którego brakuje. Kara dojsć może do 150 marek lub odpowiednie więzienie.

— Wszelkim majstrom i pryncypałom wolno uczeni karać cieleśnie, albowiem zastępują rodziców — nie wolno im tylko ran zadawać przy wymierzaniu kar.

§ Radzionków. Górnik Michał Świerek z Niemieckich Piekar udusił się w kopalni. Pozostawia żonę i 4 dzieci.

* Góry. Zasłużona kara spotkała górnika Hodniczka z Rudy-Piekar. Przed kilku miesiącami wieczorem uderzył bez przyczyny na drodze krawca Wilsza pięścią w głowę. Sąd skazał go na 2 miesiące więzienia.

☉ Koźle. W Dobrosławicach stało się 12. t. m. wielkie nieszczęście. Parobek Gawlina poszedł z żoną na robotę i pozostawili troje dzieci, 6, 4 i 2 lata stare w domu i jak to w ogóle bywa, drzwi na klucz zamknęli. Kolebka, która stała blisko pieca, zapaliła się i nim sąsiedzi na ratunek przybyli, dzieci od dymu się podusiły. Taki sam wypadek zdarzył się 12. bm. w Nysie, gdzie także troje dzieci robotnika Görlicha życie straciło.

Poznań. Prezes rejencyjny w Poznaniu zniósł od zeszłego wtorku wszystkie rozporządzenia, jakie swego czasu wydano przy granicy polskiej ze względu na niebezpieczeństwo cholery. Wedle urzędowych wiadomości zmniejsza się bowiem cholera w Polsce coraz więcej. Nie wolno jednak jeszcze dowozić z Polski pościeli, noszonej już odzieży, starych płatów, owocu, warzywa, masła i sera.

Rozmaitości.

* Arcydzieło sztuki zegarmistrzowskiej. Na wystawie w Chicago pojawi się między innymi zegar, który raz nakręcony, może iść bez przerwy przez lat wiele. Zegar ten ma być 21 stóp wysoki, 9 szeroki a 3 stopy gruby. Figura przedstawiająca anioła wydzwaniać będzie minuty, inna kwadrans, a godziny szkielet, przedstawiający śmierć. Skoro godzina uderzy, śmierć się ukryje a ukaże się 12 apostołów, pochylających głowy przed wizerunkiem Zbawiciela. O godzinie 6 procesja zakonników udawać się będzie do kościoła; przed północą ukaże się stróż nocny który do godziny 3 rano dawać będzie sygnały, a po 3 godzinie w nocy kogut oznajmiać będzie pianiem zbliżanie się świtu. Pory roku przedstawione będą przez odpowiednie figury, a w dniu Bożego Narodzenia chór pobożnych śpiewać będzie koledy.

NADESŁANO.

Wyrok i wyznanie sławnego lekarza.

Dr. R. A. Gunn,

Profesora Stanów Zjednoczonych w Nowym-Yorku,

zamieścił wiadomość w lekarskiej gazecie. „Od lat kilku zwracam pilną uwagę przy używaniu Warnera Safe Cure w cierpieniach czyli chorobach nerkowych. Pomimo przychylności ku temu środkowi widząc pomyslnie skutki, jednakowoż ociągałem się by takowych używać zapisując dla moich chorych. Razu jednego przybył do mnie osobisty mój przyjaciel z prośbą abym go przyjął do stowarszenia zabezpieczającego na życie, lecz musiałem mu tego odmówić jedynie z tej przyczyny, że cierpi na nerkową chorobę. Przez podszukanie mikroskopiczne pokazało się bowiem iż odchodziło białko także i ziarnka

z rurek nerkowych, przez co choroba za niebezpieczną uznana została.

Po daremnie użyciu wszelkich środków leczniczych i sposobów poleciłem wreszcie użycia Warnera Safe Cure. Ku nie małemu memu zdziwieniu przekonałem się że stanowczo nastąpiła zmiana na lepsze i to już po upływie jednego miesiąca. Po upływie zaś czterech miesięcy wszystko się zmieniło, jak tylko mała oznaka białka. Dziś zaś oświadczam, że zupełnie zdrowy i uleczony zostałem.

Po tym miłym doświadczeniu leczniczej siły zapisywałem tenże środek chorym i w przypadkach zastarzałych chorób nerkowych a zawsze osiągałem zadowalniający skutek.

Przy wielkiej liczbie cierpiących, gdzie krew znajduje się w stanie niezdrowym, a przede wszystkim gdzie stan zapalenia i nabrzmiałości jak i gruczołów się okazuje, a w wielu przypadkach gdzie zdrowie słabe a nie masz pewnego okazu jakiegokolwiek organicznej choroby, to w tych razach Warnera Safe Cure działa prawdziwie skutecznie.

A że ja należę do związku leczniczego, które jest tego zdania, że żadna pojedyncza lekarska szkoła albo osoba nie jest w posiadaniu wszystkich wiadomości ze względu na różnorodne choroby, a ja będąc niezależnym dosyć abym nie miał użyć jakiegoś środka, który jak się przekonałem może powrócić moim chorym zdrowie, z jakiego ono pochodzi źródła a dla tego czuję się być obowiązany uznać zasługi Warnera Safe Cure publicznie i takowe polecić.

Warnera Safe Cure jest do dostania po 4 marki za flaszkę w aptekach: w Kräzelmarkt-Apotheke we Wrocławiu (Breslau) Hintermarkt 4i w Engel-Apotheke Leipzig (Lipsk.)
Vorschrift von Safe Cure.

20,0 virginisches Wolfsfusskraut 15,0 Edelleberkraut digivire man mit 1000,0 dest. Wasser, 8 Tage lang, colire und dampfe ab bis 375,0, löse darin 05 amerikansches Gauli sheria Extrakt und 2,5 salpetersaures Kali setze 80,0 Weingeist und 50,0 Gliceryne zu und filtrire Im dunklem Glas aufzubewahren.

Papierosy

najwięcej dziś używane

No 56 Vulkan

z fabryki L. F. I. Komendzińskiego w Dreźnie są wyborne i nie drogie. Do nabycia we wszystkich składach cygar i magazynach kolonialnych.

Kurs pieniężny.

Za guldena austriackiego płacą 1 M. 69¹/₄ fen.
Za rubla „ 2 M. 03¹/₂ fen

Do dzisiejszego numeru dołączamy „Cennik ślicznych dzieł ilustrowanych treści religijnej“ p. Karola Miarki z Mikołowa, na który zwracamy uwagę naszym szanownym Czytelnikom i Czytelniczkom.

Najtańsze źródło nabycia

dywanów (tepiczów) chodników do izb, portyerów, franków, obrusów, pliszu, materyi na sofę i tym podobne rzeczy.

Gliwice.

Rynek Nr 12.

P. SŁYWKI I SYN

Fabryka mebli.

S. PREISS
w Gliwicach,
Rynek nr. 8.

Przy nadchodzących Świętach polecam Szanow. Publiczności mój wyborcy

towar korzenny

jak i wszelkie potrzeby na Święta, jako to: suszony owoc, śliwki, gruszki, jabłka; mak, a do melcia tego stoi do usług darmo duży młynek.

Kawa wyborna codziennie świeżo palona. Migdały, rodzynki i t. p. wszystko świeże i po najtańszych cenach.

Na wystawie Gliwickiej 1887, medal brązowy.

J. Osw. Golombek

Inżynier do wiercenia w ziemi i studzien. Gliwice. Przedsiębiorca do głębokich podszukiwań ziemnych (spuszczania wody itp. (wód mineralnych i czystych do picia, podszukiwania składu ziemi, budowy studni, pomp i zakładów wodnych.

artyzejskie czyli studni z rur.

Reparacje

w własnym zakładzie

Zastępstwo i skład pump, sikawek, narzędzi do wiercenia w ziemi, rury z żelaza, ołowiu i asfaltowe opatrzone w szkła, węże i płyty gumowe itp. Instrumenta ku temu kieszonkowe.

Głubczyce 1889, Katowice 1891. srebrne medale.

Każdy kupujący otrzyma podarunek!

Ubiory dla mężczyzn

i chłopców

teraz najtaniej i najlepiej kupować u

R. Bellak

w Gliwicach

ulica mikołowska i narożnik ulicy dworca kolei żelaznej

w nowym domu pan **Holländera**

Każdy kupujący otrzyma podarunek!

Julius Bassallek

Zegarmistrz w Gliwicach

ulica Tarnowicka, w domu p Trzaskalika

poleca swój wielki skład zegarków kieszonkowych: z nowego srebra, srebrnych i złotych. Zegary ściennie, pod gwarancją 2 lat, zauszniczki itp. po najtańszych cenach. Reperacje wykonują się u mnie prędko i tanio.

Na Święta

Bożego Narodzenia

polecamy w wyborowych gatunkach przy tanich cenach wytrawne i słodkie

wina górno-węgierskie itp.

a z pierwszej ręki, każdy o tem wie, że tylko taniej dostać może. Przy większych zamówieniach ceny znacznie tańsze.

EMIL MANDERLA Wwe. & Co.

Wielki skład wina

Gliwice,

Tarnowicka ulica Nr. 7.

L. Kempa

Skład skór i wierzchniego obóvia

w Gliwicach, przy kościele katolickim poleca swój wielki skład we wszystkich gatunkach górnej i wierzchniej skóry, w całości lub częściowo, po bardzo tanich cenach.

Wielki skład lanych z żelaza garnicy 2-giej jakości, sprzedaje pojedynczo i w większych ilościach po znacznie niższej cenie.

Eisenhütte und Emallierwerk

Friedrich Gawron

w Gliwicach.

Przy nadchodzących Świętach **Bożego Narodzenia**

zwracam uwagę Szanownej Publiczności Gliwic i okolicy na mój

nowy sklep

który otworzyłem tu w domu p. Wetza na ulicy wieżowej (Thurmstrasse) Nr. 4, w tym lokalu gdzie był dawniej sklep kupca p. Jelina. Polecam więc Cukier twardy i miękki, kawy palone i surowe, margarinę, orzechy, mak, rodzynki, świece, ryż itd. itd. Tylko świeży towar!

Kto raz u mnie kupi, ten przyjdzie powtórnie!

Karól Menzler

w GLIWICACH

Ulica wieżowa (Thurmstr.) 4

Nadchodzące Święta

polecam znaną dobrocią wszystkie towary. Kto raz kupił u mnie mógł się przekonać o prawdzie. I tak polecam: Petroleum czyste amerykańskie funt 14 fen. przy 5 funtach po 13 fen. Kapusta kiszona magdeburgska, Kawy, cukier, herbaty, mąka i t. p. i t. p. po najniższych cenach.

J. Rodewald w gliwicach przy „Germanii.“

Wyplatanie

drutem najwyborniejszym sufitów czyli deki izb jak i ściany cienkie dzielące izby, poleca po tanich cenach

fabryka wyplatania

drutem

I. Schmidt'a

w Gliwicach

ulica dworca kolei żelaznej (Bahnhofstrasse 4.)

Max Berger

Bazar mód.

Gliwice, ulica tarnowicka parter i 1-sze piętro.

W pewnym oddziale mego składu zestawilem rzeczy stósowne na podarki gwiazdkowe po znacznie niższych cenach. Materye na suknie w tylko dobrych gatunkach i nowe rzeczy, pomiędzy temi i resztki po 3, 4 i 5 metr. jak i całe sztuki. Także materye jedwabne, aksamit, flanelę i parchany. Dywany, Axminster, Tapestri, Germania z odpow. deseniami, jak i obrósy, firanki, materye na meble, cho-

Schumann'a

patentowane przys-tawki ogniska do sy-pania i regulowania, do wszystkich gatunków piecy kachlanych praktyczne, przyglądmy do zaprowadzenia tychże. Na to nie było dotąd nic lepszego a oszczędza się przez to węgla opałowego na 45 proc. osiąga się także spalanie dymu, dla tego w krótkim opłacają się czasie a do tego jeszcze usuwa się potrzeba czyszczenia pieca. Te „Patent-Einsätze“ można u mnie obejrzeć każdego czasu a także z chęcią służymy z podaniem zdurządzenia kosztów i rysunkami.

P. & Carl Scholz,

majster garncarski. Gliwice, Oberwallstrasse 2.

Wysoką prowizją

otrzyma każdy ten, który mi poda adresy tych, osób których zamiarem jest nabyć, sobie maszynę do szycia.

G. Neidlinger,

w Gliwicach ulica farska Nr. 11.

Na podarki gwiazdkowe

dla pokrewnych, służących i w celach dobroczynnych, polecam mój wielki skład

materyi na suknie i obleczenia wszelkiego gatunku, od najpiękniejszych do najwykleszych.

Płaszczki zimowe i żakiety. Flanelę, sukna, chusty do przewieszania i na szyję. Wszelkie gatunki płótna i na pościel. Bieliznę stołową, ręczniki itp. Deki do podróży, trykotarże dla panów i pań. Dywany, portiere i firanki, gotowe spódnice już od 2 Marek itp. itp.

Ceny znacznie zmniejszyłem dla tego, aby zniejszy mój wielki skład, a więc każdy lepiej kupi u mnie aniżeli na którejkolwiek, wyprzedaży.

Albert Langer

Gliwice,

Rynek Nr. 1.

Zgromadzenie
zwyczajne członków katolickiego
Związku robotniczego
dla Gliwic i okolicy
odbędzie się
w Niedzielę dnia 18. Grudnia
o godz. 4-tej po południu
na sali p. Tluczka
na które zaprasza

Gliwice. **ZARZĄD.**

Niniejszem podajemy do wiadomości, że uroki od złożonych u nas składek w kasie oszczędności, już po 15. tego miesiąca za rok 1892 wypłacać będziemy.

Kasa oszczędności
(Vorschuss-Verein)

w Gliwicach.
Zapisane sądownie towarzystwo z ograniczoną odpowiedzialnością dla członków.

Moja
wystawa gwiazdkowa
pierników wszelkich gatunków, czekolady, towarów różnych z cukru i ozdób na choinkę

wielki wybór,
który polecam łaskawej pamięci.
Przy kupnie za 3 młk., dam 50 fen. rabatu.

Z uszanowaniem
A. Schnapka.
Cukiernia
i Wiedeńska kawiarnia.

Zamówienia na torty i inne piękne pieczywa przyjmują się każdego czasu i prędko wykonują

Przy nadchodzących Świętach

Świeże włoskie orzechy pierwszej jakości, świeże laskowe orzechy, mandle, rodzynki, najlepszy modry mak, śliwki tureckie, gruszki, miękie i twarde powidła, (flaumus), jabłka krajane. Najwyborniejsze pierniki w paczkach.

Kawy codziennie świeżo palone, już od 1 mk. 20 fen. do 2 mk. za 1 funt. Cherbaty wprost sprowadzane tak rosyjskie jak i chińskie, w różnych cenach.

Jak również i wszelkie inne towary kolonialne i delikatesy po najtańszych cenach poleca

Franc. Bembenek,

Gliwice, ulica klasztorna 31,

w domu pana A. Danzigers.

Wielki młynek do młocenia maku stoi każdemu darmo do usług.

Złote ryby, urządzenia dla tychże jak i żywność

OTTO KRAMARCZYK

GLIWICE
(Hotel Schäfers)

poleca wielki swój doborowy skład składający się z szkła i porcelanowych rzeczy. Serwisy do kawy, herbaty, likieru i pwa, bowli i garnitury z wosku. Wazony do kwiatów, lampy zdradła. Przybory do franków i rozety.

Osobliwości

Ramowanie obrazów i wykonywanie wszelkich prac szklarskich przy nowych domach od najprostszyc do najpiękniejszych.

Prędko praca
przy najtańszych cenach!

Lampy stolowe z glocką już od 1 mk.

Serwis do kawy pięknie malowany już od 3 mk.

Wszystkie „Hausgegenstände“ w ramach już od 3 mk.

Proszę się przekonać!

że u mnie po najtańszych cenach:

KAWY

palone zawsze wyborze
Wszelkie towary
KORZENNE I KOLONIALNE
tylko w dobrych gatunkach.
Przy okolicznościach uroczystościowych polecam mój wielki

skład wina

tak cierpkiego jak i słodkiego we flaszkiach, po najtańszych cenach.

J. Nenstil
w Gliwicach
Plac kościelny Nr. 4.

Dobrym gospodyniom
polecam bardzo smaczną

PALONĄ KAWĘ

funt po 1.20 Mrk. i 1,80 Mrk.

CUKIER

twardy i miękki, przy odbiorze 5 funtów, po cenach tańszych.

RYŻ

za funt 15 do 30 fenygów.

MYDŁO

dobrze suche fant po 25 fen.

CYGARY

we wielkim wyborze po 3 do 20 fenygów za sztukę.

PRESOWKA

funt po 1 Mrk. i 1,20 Mrk.

Członkom ze „Związku katolickich robotników“ taniej!

A. Chrzaszcz

w Gliwicach

dawniej Józef Edler.

Eine Uhr

als Geschenk erhält Jedermann, der folgende acht Specialitäten für den Spottpreis von nur Mk. 4,90 abkauft und zwar:

1 Taschenm. m. Glassch	0,80
1 echt s. Atlascrav. Lord	0,60
1 Crav.-Nad. imit. Brill.	0,35
1 Crayon mit Bierz. sens.	0,55
1 Geldbörse, Autom., neu	0,75
1 Cig.-S. „Marquis“ Meersch.	0,90
1 Antiqu.	0,90
1 Paar ff. Manschettenknöpfe, Goldfagon	0,55
1 unverw. Cigarrentasche	0,40
Zusammen	Mk. 4,90

Wer diese acht Aufsehen erregende Gegenstände abnimmt bekommt eine gut regulirte, pünktlich geh. Uhr umsonst. Zum Beweise, dass mein Antrag reel ist, verpflichte ich mich öffentlich, bei Nichtconvenienz das Geld anstandslos zurück zu erstatten. Versand gegen Postnachnahme durch

KESSLER'S

Special-Magazin
Wien 2-1 Darwingasse 38 B.

Donoszę Szanownym Czytelnikom „Opiekuna Katolickiego“ Siemianowic, Laurahuty i okolicy, że kto chce mieć dobrze zrobione obrazy co się nigdy nie zakurzą, niech się zgłosi do mnie,

Józefa Derlicha,
zamieszkałego na Kolonii-Wanda Nr. 110. Porządnym Wiarusom dam obrazy piękne i na odpłatę.

Szafarz (Haushälter)
znajdzie natychmiast miejsce w składzie u kupca
A. Chrzaszcz w Gliwicach (dawniej Jos. Edler.)

Istnieje od r. 1846. **A. D. Rector.** Istnieje od r. 1846.

Największy
skład i handel futer

na Górnym Ślązku
poleca na czas zimowy wielki dobór futer
dla panów i pań
po najtańszych cenach w wykonaniu rzetelnym w właszej pracowni.
Przykrycia na damskie futra
będą zaraz wykonane według najnowszej mody przez krawca damskiego z Berlina.

A. D. RECTOR, Gliwice.

Wielki skład
muf damskich, kołnierzy futrz., baretów, boas, ochrony nóg, mufy do polowania, i przykrycia na sanki.

Skład kapeluszy i czapek od najdroższych do najtańszych.

SPECYALNOŚĆ:

Prawdziwe bibrowe kapelusze Wilh. Plessa z Wiednia. Niemieckie, francuskie, włoskie, angielskie fabrykaty. Prawdziwe steyrskie Loden i myśliwskie kapelusze. Bawarskie Loden-Jupy i płaszcz, prawdziwe Paragummi-płaszcz.

W. FR. GABRIEL,

majster blacharski

w Gliwicach, ulica dworca kolei żelaznej.

Poleca się w potrzebach wszelkich

domowych i kuchennych sprzętów.

Specjalność: pokrywania dachów każdej konstrukcji i sposobu.

Wszelkie reparacje będą tanio i prędko wykonane.

Wielki skład papy na dachy po cenach najniższych.

Najlepsze rekomendacje.

Na święta Bożego Narodzenia

Najpiękniejsza mąka węgierska (Kaiser-Auszug). Świeże najlepsze drożdże. Carabona, rodzenki sultańskie, migdały, orzechy włoskie i laskowe. owoc suszony, najpiękniejszy lignicki mak, jak i różne towary korzenne i kolonialne

P. H. GROSCH,

w Gliwicach, ulica klasztorna

Każdy kaszel

w przeciągu 24 godzin będzie radykalnie uleczony moim środkiem „Katarhbröden.“

A. Issleib

Do dostania po 35 fen. w Gliwicach: u Herm. Simon'a i Fritz Hofmann'a.

Weinmann & Lange

w Gliwicach.

Wykonywa się wszelkie lanie z żelaza i metalowych przedmiotów, jak i wszelkich części służących do celów przemysłowych. Odznaczeni nagrodami na wystawach: w Wroclawiu i Swidnicy.

Najlepsze referencye.

Na potrzeby gwiazdkowe.

polecam jako najwięcej korzystne:

Wszelki towar wełniany, dalej, kołnierzyki, mufy futrzane i krimrowe, chusty toaletowe, eleganckie przykrycia głowy, piękne kapoty i indyjskie szale, ruskie gurtle, rękawiczki, gorsety, chroniciel gorsetu i t. d. i t. d.

Dla mężczyzn:

Zadziwiająco tanio: krawaty, spinki do ślipsów, manżety, guziki (knöpfe) pończochy, szalki, trikotarze, koszule wierzchnie, kołnierzyki, rękawiczki itd.

Wilhelm Kambach
Gliwice,

Rynek Nr. 23.

B. Mittmann,

KSIEGARNIA,

skład nut i papieru
Gliwice,

Ul. dworca kolei żelaznej, róg mikołowskiej,

poleca się do nabywania pism, książek modlitewnych i śpiewników. Także książki szkolne itp

Przyjmuje do druku.

Szanownej Publiczności tutejszej i okolicznej polecam mój doborowy

Skład wina

od najtańszego do najdroższego. Skora i rzetelna usługa.

Emil Aufrecht.

Gliwice,

Ulica Tarnowicka. Nr 15.

Na Gody!

polecam Szanownej Publiczności wszelkie towary korzenne i kolonialne po najtańszych cenach jako to:

Makę jasną. Mak latosi. Drożdże świeże. Śliwki tureckie. Orzechy włoskie i laskowe. Margarinę do pieczenia. Tłuste spuszczone. Śledzie pieczone i wędzone. Wreszcie polecam wszystkim towar spożywczy ustawicznie nadchodzący świeży.

Karol Brzoska

w Gliwicach

ulica rudzka Nr. 1. — 3.

Sławny, urzędownie podszukany

Bingelhardt i Glöcknera

Plaster gojący rany

(Wund- & Heilplaster *)

leczy wszelką opuchłość, gruczoły, liszaje, zapalenia, ropienie się, chorobę raka, pruchnienie kości, odziembienie palców, rany zaparzenia, odgniotki, wyrzuty skórne, choroby żołądka, suchy ból, targanie itp.

Z marką na pudełkach ochronną do dostania po 25 i 50 fen. (z opisem użycia) w aptece król. uprzyw. Adler-Apotheke p. F engle r'a, również i w aptekach na Górnym Ślązku. Świadectwa wyleczonych są tamże do przejżenia.
NB. Proszę zważać pilnie na powyższą markę ochronną.

Masarstwo

z fabrykacją kiszek jest zaraz albo od 1. Stycznia pr. do wydzierzawienia. Sklep znajduje się w dobrym położeniu i stosuje się do każdego przedsiębiorstwa.

Jan Choroba,

Laband-Herminenhütte.